

{ koaderno } **Nerea Ibarzabal**

Hormak

Adreiluak, harriak, zementua, hormigoia, babesa, banaketa, isolamendua... Badakigu horma batek zenbat gauza sinboliza ditzakeen. Grafitien eta kartelen euskarri ere bada, eta horregatik askok esaten dute hormek oihukatzen dutela jendeak isildutakoa; gizarteak edo hormak berak ezkutatutakoa bistaratzen duela kaleko arteak. Baina, beti bistaratu? Koaderno zuri hau oporretako koaderno bilakatzen uzten badidazue, kontatuko dizuet nola harritu zaitzaketen horma batek.

Hanburgo (Alemania) bisitatu dugu abuztuan, G20-aren bisitaren osteko barealdi arraroan. Portu erraldoia, garabiak, kanalak, St. Pauli, zeru gris iraunkorra –baita postaletako argazkietan ere–, dekadentzia eta kaos puntu bat. Ia kasualitatez aurkitu genuen Sternschanze auzoa –“izarretara tranpolina” itzuliko litzateke alemanetik, metafora posible guztiak eginak izango dira jada–. Gentrifikazio sonatuaren beste adibideetako bat da, beti klaserik pobreenen auzoa izatetik, moda-modako izatera pasatu dena bat-batean. Auzotarrek izaerari eusten diote, ordea, ezkerreko hainbat mugimendu oso aktibo baitaude bertan –gehiago jakin nahi duenak, Rote Flora antzoki okupatuari buruzko informazioa bila dezake–.

Sternschanze osoa pegatinaz, grafitiz eta kartekez jositako dago. “Ez dago pertsona ilegalik”. Bertako mutil batek kaleko arteari buruzko ibilaldi txiki bat eskaini zigun. Pintadak egiteak oso isun garestiak dakartza Hanburgon, 300 euro irudiak okupatzen duen esku bakoitzeko. Horregatik, hainbat artistak etxean egiten dituzte irudiak, paper edo gomaespuma estiloko materialen gainean, eta gero hormetan itsatsi, hori 15 euroekin zigortzen baita. “Ez lapurtu kaleko artea, kaka da”.

Sokrates buruz behera, LSDaren eraginpean sortutako irudiak, Ingalaterrako erregina instrumentu musikalak jotzen... eta tartean, aurpegitxo irribarretsua nonahi. Horrela ezagutu genuen, esaterako, Oz. Gizon hau Alemania hegoaldetik igo zen Hanburgora, eta bertako biztanleak hain iruditu zitzaizkion tristeak eta serioak –bere ustez, benetako arrazoirik gabe–, non hiri osoa aurpegi irribarretsuz betetzea erabaki baitzuen. Bi puntu eta marra kurbatu bat marrazten zituen egunero edozein txokotan. Eta irudiak normalean hiru eskuren zabalera hartzen zuenez, 900 euroko isuna ezartzen zioten aurpegi bako-

tzagatik. Oz etxegabea izaki, kartzelara sartzen zuten marrazten harrapatzen zuten aldiro. Berak, hala ere, aske geratu orduko jarraitzen zuen hormak betetzen, esku batean espraia eta bestean makulua. Tren batek harrapatuta hil zen 60 urterekin, tunel batean marrazten ari zela. Auzotarrek, omenaldi gisa, aurpegitxo horiek marrazten jarraitu zuten gerora ere, baina malko txiki bat gehituta.

Horrelako istorio xamurrak, jolasak, asmakizunak, galderak... dena kabitzen da paretetan. Sternschanzeko haur-eskolako irakasleek ere umeen marrazkiak itsasten dituzte kalean, artea eremu pribatutik publikora igarotzeko. “Feministak G20aren kontra”. Eta honaino dena ondo, dena bistaratu, dena kanpora. Hormak munduko kausa guztien aldeko manifestazio bateko pankarta bilakatzen dira. “Ongi etorri errefuxiatuak”. “Elkarrekin sunsituko dugu kapitalismo patriarkala”.

Baina koloreek atzeko pareta ezkutatzeko ere balio dute, eta kapitalak leku guztietan egon nahi du, zure ideia alternatiboak patrozinatzen ere bai. Sternschanzera ere

Baina koloreek atzeko pareta ezkutatzeko ere balio dute, eta kapitalak leku guztietan egon nahi du, zure ideia alternatiboak patrozinatzen ere bai. Sternschanzera ere luzatu dituzte tentakuluak multinazionalak

luzatu dituzte tentakuluak multinazionalak, tartean Carhartt arropa kateak. Auzotarrek haserre hartu zuten dena berria, eta pintura poteak hustu zituzten bere erakusleihoan. Zer egin zuten jabeek orduan? Beste negozio handi askok egindako gauza bera, antza: inguruarekin mimetizatu. Artista batzuk kontratatatu zituzten fatxadan mural koloretsu bat egiteko, inork ez dezan diferentziarik sumatu ingurura begiratuta, eta auzokoak ez daitezkeen ausartu beste baten artelanaren gainean margotzera. Eta funtzionatu du. Arreta piztu zidan. Esplotazioa eta gutxi batzuen aberastasuna ezkutatzeko duten Troiako zaldiak daude beraiekin kritikoenak diren lekuetan ere, ongi etorriak ez diren jakitun, moztarro baten beharrean. Horregatik, ondo erreparatu behar zaie hormetako margoei, eta saiatu asmatzen ea isildutakoak oihukatzen ari diren, edo oihuak isilarazten. •

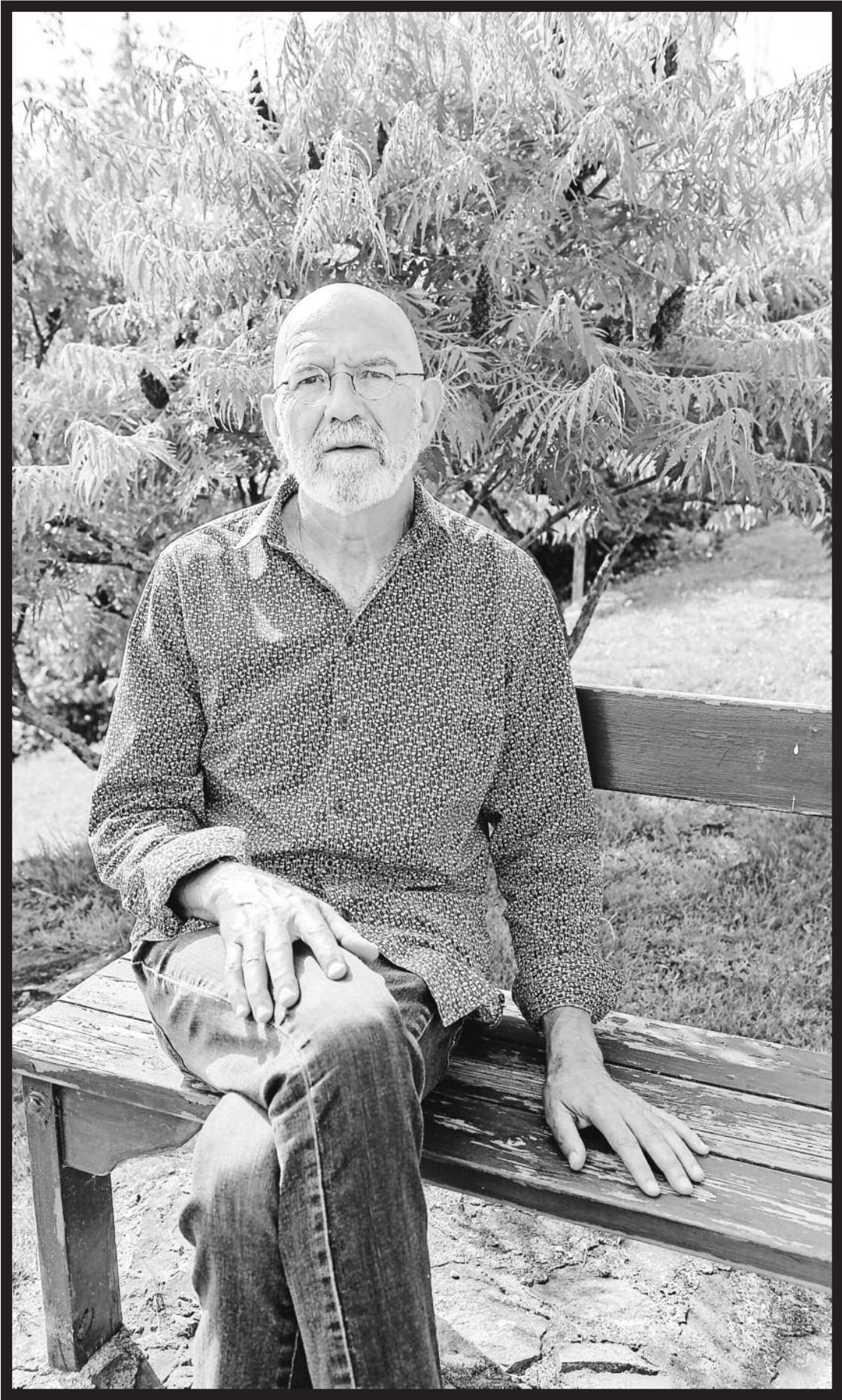
Bere kargua edo lanbidea hitz gutxitara ekartzea ez da erraza. Bere esanean, «oinarrian bizitza hone-tan etengabe ikasiz eta formakuntza jasoaz bidaiatzen duen pertsona bat naiz. Eta motxilan daramatzadan ikaskuntzekin besteei laguntzen saiatzen naiz». Aitortzen duenez, 2000. urtean amets bat izan zuen, esna zegoela. «Nahiz eta nik ez dudan unibertsitateko formakuntzarik, amets horretan neure burua ikusten nuen unibertsitateetan irakasleei nekiena erakusten. Amets hori gauzatu egin da, lehenbizi UEUrekin eta, gero, EHUrekin. Dagoeneko lau urte daramatzat irakasleei formakuntza ematen. Batetik, publikoaren aurrean hitz egiteko entrenamendu trinkoa eskaintzen diet, bereziki landu behar dutena. Eta, bestetik, azken urtean harremanen kudeaketaren inguruan ari gara lanean, inteligentzia emozionalarekin».

Duela aste batzuk, hain juxtu, ikastaro bat eskaini du UEUko udako eskaintzan eta izenburuak tentatuta gerturatu da GAUR8 beregana: “Bullying, drama bai, aukera ere bai”. Aurretik Carcarrek gaiari buruzko liburu bat du argitaratua –“Lo que nunca se ha dicho sobre el Bullying, el Mobbing y la Violencia de Género: La perversión de los instintos. El culto a la gran mentira”–, oharkabeen pasatu ez den eta hautsak harrotu dituen hausnarketak oso propioa.

GURASOENGANDIK JASOTZEN DUGUNA

Harremanez hizketan hasita, Gotzon Carcarrek garbi dauka iturri desberdinetatik jasotzen dugunarekin josten dugula gure harremantzeko modua. «Batetik, oinarritzko instintuak hor daude; defendatzeko instintua, erasotzekoa... animaliei dagozkien ezaugarriak dira eta horiek baliagarriak zaizkigu egoera batzuetan. Adibidez, hiltzeko arriskua sumatzen badugu eraso batean, gai gara erreakzionatzeko eta gure bizitza salbatzeko ahalgina egiteko, ihes egiten edo aurre egiten. Beste aldetik, bai-

*«Dena jasotzen
dugu
gurasoengandik,
bai bistan agertzen
dutena eta baita
disimulatzen
saiatzen direna ere.
Eta jasotako horrek
guztiak asko
baldintzatzen du
gure
harremantzeko
modua. Albiste on
bat dago: Jasotako
eredu hori
aldagarria da»*

«Haurrarengan sufrimendu bat baldin badago, gurasoek berehala jakin behar dute haiengan dagoela gakoa, ardura»

na, etxean jasotzen duguna dago, familian ikasitakoa. Gurasoengandik jasotzen dugu haiengan den guztia. Harremantzeko orduan gurasoek ezaugarri baikorrak eta ezkorrak dituzte eta bietatik jasotzen dugu. Dena jasotzen dugu gurasoengandik, bai bistan agertzen dutena eta baita disimulatzen saiatzen direna ere. Eta jasotako horrek guztiak asko baldintzatzen du gure harremantzeko modua».

Hartara, bizitzan barna nola harremantzen gara? «Gurasoengandik jaso dugun horrekin osatzen dugu gure harremantzeko modua, bataren eta bestearen ezaugarriak batuta. Eta bizitzan barna horrela funtzionatuko dugu, haien ereduarekin, baldin eta bidean ez badugu hori aldatzeko ariketa kontziente bat egiten. Albiste on bat dago: Jasotako eredu hori aldagarria da».

Baina, nola alda daiteke? «Ardura da gakoa. Gurasoengan dago ardura osoa. Gurasoak aldatzen badira, haurrak berehala aldatzen dira. Aldaketa hori haurtzaroan gertatzen bada –nerabezaroa barne–, seme-alabengan onurak berehala igartzen dira».

Horretarako, baina, gurasoek bere burua landu behar dute, banaka edo elkarrekin, eta bere barruan miatu. «Lan pertsonala da gako nagusia. Gurasoek beren jarретan, estrategietan edota sinesmenetan dituzten alderdi ezkorrak deskubritu behar dituzte lehendabizi. Eta gero horiek aldatzeko lanean hasi. Normalean laguntza profesionala behar dute horretarako. Baina jarrerak aldagarriak dira. Badira bizitza errazago egiten duten bi-deak eta badira bizitza zailagoa egiten dutenak. Norberak konpromisoa hartu behar du lan hori egiteko».

Gotzon Carcarrek oso garbi dauka: «Haurrarengan sufri-mendu bat baldin badago, gurasoek berehala jakin behar dute haiengan dagoela gakoa, ardura. Haurrei gertatzen zaien guztia gurasoengandik jasotako erreflexu bat da. Haurrari zeozer gertatzen zaionean mezu bat dago gurasoentzat: hau gertatzen ari zait zuei zeozer gerta-

tzen zaizuelako, korapiloren bat duzuelako konpontzeko».

Hartara, Carcarrek ikuspuntu horretatik aztertzen eta lantzen ditu harremanen munduan gertatzen diren arazoak, bullying-a kasu.

BULLYING-A, DRAMA ETA AUKERA?

“Bullying, drama bai, aukera ere bai” hitzaldiaren izenburuak arreta ematen du, zaila baitirudi horrelako egoera krudel batetik zeozer baikorra ateratzea.

Bullyinga «denboran zehar mantentzen den planifikatutako eta nahitako eraso da, bote-re gehiegikeriaren egoera dramatikoa adierazten duena, non erasotzaileak nagusitasun-menpekotasun eskema ezartzen duen biktimaren gainean», definitzen du egoera coach-ak. Beraren ustez, baina, ez da errudunak bilatzeko unea, zuhurtziaz jokatu eta hausnartzekoa baizik. «Zergatik sortzen dira horrelako jazarpenak? Zer egin daiteke horiei aurre egiteko edota saihesteko? Zer egin dezake bakoitzak dagoen lekutik –familiar, ikas-tetxean, gizartean, administrazioan–?». Hausnarketarako bide interesgarriak ireki daitezke, beraz, egoera mingarri horretatik. Carcarren ustez, egin dezakegun galdera garrantzitsuena honakoa da: «Zertarako da baliagarria bullyinga? Izan ere, hausnarketa sakon bat eginez gero, ondorio eder batera irits gaitezke: denontzat aukera ederra izan daiteke bizitzaren kalitatea hobetzeko». Harremantzeko moduak hobetzea baita bizitzaren kalitatea hobetzeko bidea.

Egungo jendartean fenomeno bortitzek pisu handia daukate. Hain juxtu Carcarrek horietako batzuk aipatzen ditu bere liburuan –bullyinga, mobbinga eta indarkeria sexista– eta oso kritiko agertzen da egunotan korapilo bortitz horiek askatzeko erabiltzen diren moduekin. «Arazo bat aztertzen dugunean ezinbestekoa da arazo horretan dauden faktore guztiak aztertzea. Faktore horietako baten bat ez badugu ikusten, arazoak konpontzeko erabiliko dugun eredu herrena izango da, motz geratuko da. Hori da gaur egun erabil-

tzen den metodoari egiten diodan kritikarik handiena».

Carcarren ustez, bullying kasu batean arazoaren muinera joan beharra dago. «Erasoa haurren eta gazteen artean gertatzen da. Harrigarria badirudi ere, bospasei urteko haurrek dagoeneko elkarri eraso egiten diote. Haurrek erasotzailearen edo biktimaren rola hartzen dituztenean, gurasoak imitatzen ari dira. Etxean ikusten dutena imitatzen dute».

Baieztapen gogorra da, zalan-tzarik gabe. Berak ez dauka zalan-tza izpirik, nahiz eta bere baieztapen irmoek kritika ugari ekarri dizkioten. «Bullying kasu bat identifikatzen denean, erasotzailea eta biktima hartu eta lanketa bat egiten da. Haien gurasoekin hitz egiten da egoeraren berri emateko. Normalean, erasotzailearen gurasoek ez dute onartzen gertatzen ari dena, garrantzia kentzen diote erasoari eta justifikatu egiten dute, ardura biktimaren gainean jarriaz. Ihes egiten dute».

Bullying kasuak oso gogorrak eta mingarriak dira, bai biktimaren inguruarentzat eta baita erasotzailearen inguruarentzat ere. «Egoera oso gogorrak direla onartuta, nik proposatzen dut lanean hastea eta aukera baliatzea mina ematen digun hori konpontzeko, bai ikasleen artean eta baita haien familietan ere. Izan ere, arazoaren muina gurasoetan dago».

BENETAKO KASU BAT

Adibide modura, bere kontsultan artatu duen kasu bat azaldu du. «Hamaika urteko neskato bat eta bere gurasoak etorri ziren. Neskatoa bullyinga jasaten ari zen. Gurasoei egin nien lehen galdera: Zuen inguruan ba al da harreman toxikoren bat? Mendekotasun harremanen bat? Haiek ezetz esan zidaten. Nik kasua aztertu nuen eta ikusi nuen arazoaren iturria ez zegoe-la gurasoen harremanean. Orduan, ikuspegia zabaldu genuen. ‘Zuen unibertsoan, familiar, lanean, lagunartean... ba al da harreman toxikorik? Banaka hartu nituen ama eta aita, egoeraren batean biktima

GOTZON CARCAR

COACH PERTSONALA ETA ENPRESARIALA

«Bullying, drama bai, aukera ere bai»

izenburua duen hitzaldia eskaini du duela

aste batzuk UEUren ikastaroen baitan.

Arreta ematen du «bullying» eta

«aukera» hitzak esaldi berean ikustea.

Carcarrek garbi dauka, harremantzeko

moduak hobetzeko eta, ondorioz, denen

bizitza kalitatea hobetzeko ariketa

kontzientea bihur daiteke.

amagoia.mujika@gaur8.info

«Berdin ikasten dira bi ereduak, bi rolak, erasotzailearena eta biktimarena. Eta erasotzaileak ez du kasualitatez aukeratzen biktima, erakarpen handia dago bien artean. Biek tandem osatzen dute sistema bortitz hori osatzeko, eta biek sufritzen dute ikaragarri»

izaten ari ziren ikertzeko. Galdetuz eta galdetuz iritsi ginen arazoaren muinera: Aita lantokian erasoak jasaten ari zen azken bost urteetan. Kostatu zitzaion onartzea, baina horrela zen, eta bera biktima paperean zegoen, ez zuen ezer egiten egoera aldatzeko. Aitaren biktimismo horrek eragin zuzena zeukan alabaren biktimismoan. Ez da erraza hortik ateratzea, baina ariketa hori beharrezkoa da».

Eta hona iritsita, ondorio gogorra iradokitzen du Carcarrek, erasotzaileak erasotzaile izaten ikasten duen bezala, biktimak biktima izaten ikasten duela alegia. «Berdin ikasten dira bi eredu horiek, bi rolak, erasotzailearena eta biktimarena. Eta erasotzaileak ez du kasualitatez aukeratzen biktima, erakarpen handia dago bien artean. Biek tandem osatzen dute sistema bortitz hori osatzeko. Eta asko sufritzen dute, biek gainera».

Baina, zergatik? Zein da hori guztia egiteko motibazioa?

Irudiotan Gotzon Carcarrek Zolinan, Aranguren bailaran, lanerako dituen zenbait txoko. Bertan dauka etxea eta kontsulta.

«Haurrak –bai erasotzailea eta bai biktima– gurasoak imitatzen ari dira. Zergatik? Haiek bezalakoak izateko. Zertarako? Onartuak izateko. Gurasoei erakusteko haiek bezalakoak direla, haiek bezala funtzionatzen dutela. Mezua garbia da: ‘maite nauzue orain?’. Gurasoen errekonozimendua, onarpena eta maitasuna jaso nahi dute. Eta hemen dator paradoxikoena: Bai erasotzaileak eta bai biktimak, norberak bere rola martxan jartzen duenean,

helburu bakarra dauka: gurasoen maitasuna».

Bullyingaren fenomenoaren ertz propio horretatik ikusten eta lantzen du Gotzon Carcarrek eta, ondorioz, horri aurre egiteko modu osoagoak behar direla uste du, «arazoaren faktore guztiak kontuan hartzen dituzten formulak». «Gurasoek konponketa bat exijitzen dute, baina beren burua ukitu gabe. Horrelako egoera batean tresnak eskaini behar zaizkio haurrari bere sufrimendua kudeatzeko. Horretarako,

eskolan ez ezik, etxean ere aztertu behar da zer gertatzen ari den eta zergatik. Esku hartze askoz orokorragoa behar da arazoa benetan konpondu nahi badugu. Gaur egungo ereduak askarriak dira, ez delako begiratzen sakonean erasotzailearen eta biktimaren intentzioa zein den, zertarako egiten duen egiten duena. Profesionalek esaten dute boteretsua sentitzea edota ingurukoaren arreta lortzea dela helburua. Hori ez da benetako helburua, sakoneko mezua beste

bat da: Eman maitasuna. Horrek, baina, errealitate krudel bat jartzen du agerian: haurrak ez duela behar duen maitasuna jaso».

MAITE ZAITUT ETA NAHI ZAITUT

Behin hona iritsita, Gotzon Carcarrek garrantzitsutzat jotzen du «maite» eta «nahi» aditzen arteko bereizketa egitea. «Gaur egun erraz erabiltzen dugu ‘maite zaitut’, baina askotan beste gauza bat esan nahi dugu: nahi zaitut edota behar zaitut. Nahi izatea edo behar izatea kanpoan dagoen zerbait lortzea da, kanpotik barnera doan energia da. Maitatzea, berriz, barrutik kanporako energia da. Maite zaitut eta ez dago trukea, ez dut ezer espero trukean. Maite zaitut eta maitasuna ematen dizut».

Hitzaldiaren izenburura bueltatuz, “Bullying, drama bai, aukera ere bai”, bistakoa da drama handia dela gertaera bortitz hori. Baina, tamaina bereko aukera al da? «Bullyng drama handi bat da. Baina horrekin bukatzeko ezagutzen dudan bide onena, bakarra ez bada, arazoaren kontzientzia hartzea eta nork bere burua lantzea da. Horretarako askotan laguntza profesionala behar da. Baina norberak bere burua landu behar du, ariketa kontziente bat egin behar du, bere seme-alabari laguntzeko. Berdin erasotzailea edo biktima izan. Egin kontu batakin zein besteak etxean ikasi dutela rol hori. Beraz, horrek esan nahi du etxean bi ereduak zeudela; erasotzailearena eta biktimarena. Hartara, edozein unetan aldatu daiteke rola, erasotzailea biktima bihurtu daiteke eta, alderantziz. Hori askotan gertatzen da».

Gaur egungo egoerari begira, Carcarren ustez ez daude lehen baino bullying kasu gehiago, «baina hobeto identifikatzen dira». «Kontzientzia gehiago dago eta erasoak lehenago identifikatzen dira. Hori aprobetxatu behar da irtenbide onak martxan jartzeko, badaudelako arazoari buelta emateko moduak. Baina familiekin lan egitea ezinbestekoa da. Haurrengan eragin handiena duen ereduak gurasoena da. Eta hitzek ez dute balio, jarri behar dute balioa».

Txelo Ruiz Vazquez
UPV/EHUko Informatika Fakultateko irakasle eta ikerlaria

Burutik oinetara: elektronika jantzigarria

Kontsumitzaileentzako elektronikaren arloan, sakelako telefono adimendunen arrakastaren ondoren, elektronika jantzigarria da fabrika-tzaileek bultzatu nahi duten hurrengo eremua. Azken urteotan, sarri esan izan dute urte hori izango zela teknologia horren garapenaren edo hazkundearen hasiera, baina orain arte ez dute erabat asma-tu, aplikazio batzuk zabaldu diren arren, oraindik ez dutelako lortu publiko zabalarengana iristea.

Baina, zer da elektronika jantzigarria? Funtsean, mikrokon-trolagailu ñimiño batean oinarritutako eta sentore sofistika-tuz hornitutako gailu elektroniko bat arropan edo soinean eramateko apaingarri batean txertatzen denean mintzatzen da elektronika jantzigarriaz edo, besterik gabe, jantzigarriez (ingelesez, *wearables*). Jantzigarrien helburua da “adimena” gehitzea arropa edo apain-garriei, funtzio edo aplika-zio jakin bat burutzeko, soi-nean daramagula konturatu gabe ere. Apaingarri adi-mendunei dagokienez, agian publiko zabalaren ar-tean ezagunenak betaurre-koak, erlojuak edo eskumu-turrekoak izan daitezke, baina eratzunak eta lepoko-ak ere topatzen ditugu.

Jantzigarrien aplikazioak askotarikoak izan daitez-ke, irudimena izanik muga bakarra. Gaur egun, aplika-ziorik zabalduenak osasun edo kirol arlokoak dira gehienbat, baina beste ba-tzuk ere badaude, errealita-tea modu eraginkorragoan atzematen laguntzeko be-taurrekoak, adibidez.

Nolabait, teknologia ho-rron aitzindariak osasun ar-loan topatzen ditugu, gor-putzean bertan txertatutako sistemak, hain zuzen, hala nola bihotzaren taupada-markagailuak edo begietako inplante koklearrak, 1960tik aurrera garatutakoak. Baina horiek txertatzeko, ebakun-tza beharrezkoa da. Gaur egun, jantzigarrien xedea, osasun arloko aplikazioei dagokienez, kontrola erraz-tea da, prebentzioan lagun-tzen, batik bat. Adibide gisa,

haur jaioberrien kontrolerako merkaturatutako galtzerdi “adimenduna” aipa daiteke, gurasoen lasaitasunerako. Beste kasu batean, diabetesaren kontrolerako jantzigarri berezia to-pa dezakegu: azalarekin kontaktuan dagoen arropan txerta-tutako sentore txiki batek glukosaren maila neur dezake etengabe. Jasotako datuak sakelako telefono adimendun ba-tera bidal daitezke eta bertako aplikazio baten bitartez gluko-saren mailaren jarraipena egin eta gaixoari abisatu arriskuan dagoenean. Beste adibide bat izan daiteke alzheimerdun gai-xoei laguntzeko kalera irteten direnean ez galtzeko, arropan GPS bat txertatuta izanik. Edo exoeskeleto deritzana, parali-siak jota dauden pertsonei ibiltzen laguntzeko.

Kirol aplikazioei dagokienez, oinarritzkoena da egindako ari-keta fisikoaren jarraipena: pultsazioak, ibilitako distantziak...

Baina kirolari profesionalei laguntzeko aplikazioak ere badaude. Esaterako, eskumu-turrekoa erabili tenislari, gol-flari edo beisbolari baten mu-gimenduak eta egindako indarrak neurtzeko eta hobe-tzen laguntzeko.

Segurtasunarekin erlazio-natutako aplikazioak ere to-pa ditzakegu. Adibidez, txi-rrindularientzako jaka berezia, LED diodo batzuen bitartez txirindulariak har-tuko duen norabidearen be-rrri emateko, atzetik datozen auto gidariei jakin dezaten.

Aplikazioak aztertuz, age-rikoa da teknologia eta in-geniaritza oso baliagarriak direla jendeari ideiak eta soluzioak topatzen lagun-tzeko.

Baina dena ez da positi-boa. Izan ere, gailu elektro-niko eramangarri guztiek bezala, jantzigarriek ere ba-terien iraupenaren arazoa nozitzen dute. Kasu hone-tan, gainera, baterien ta-maina ere funtsezkoa da, oso txikiak eta oso arinak izan behar baitute. Bateriak entxufatu behar izan gabe kargatzeko teknikak iker-tzen ari dira. Esate baterako, marruskaduraren ondorioz gertatutako efektu triboe-lektrikoa erabiliz. •

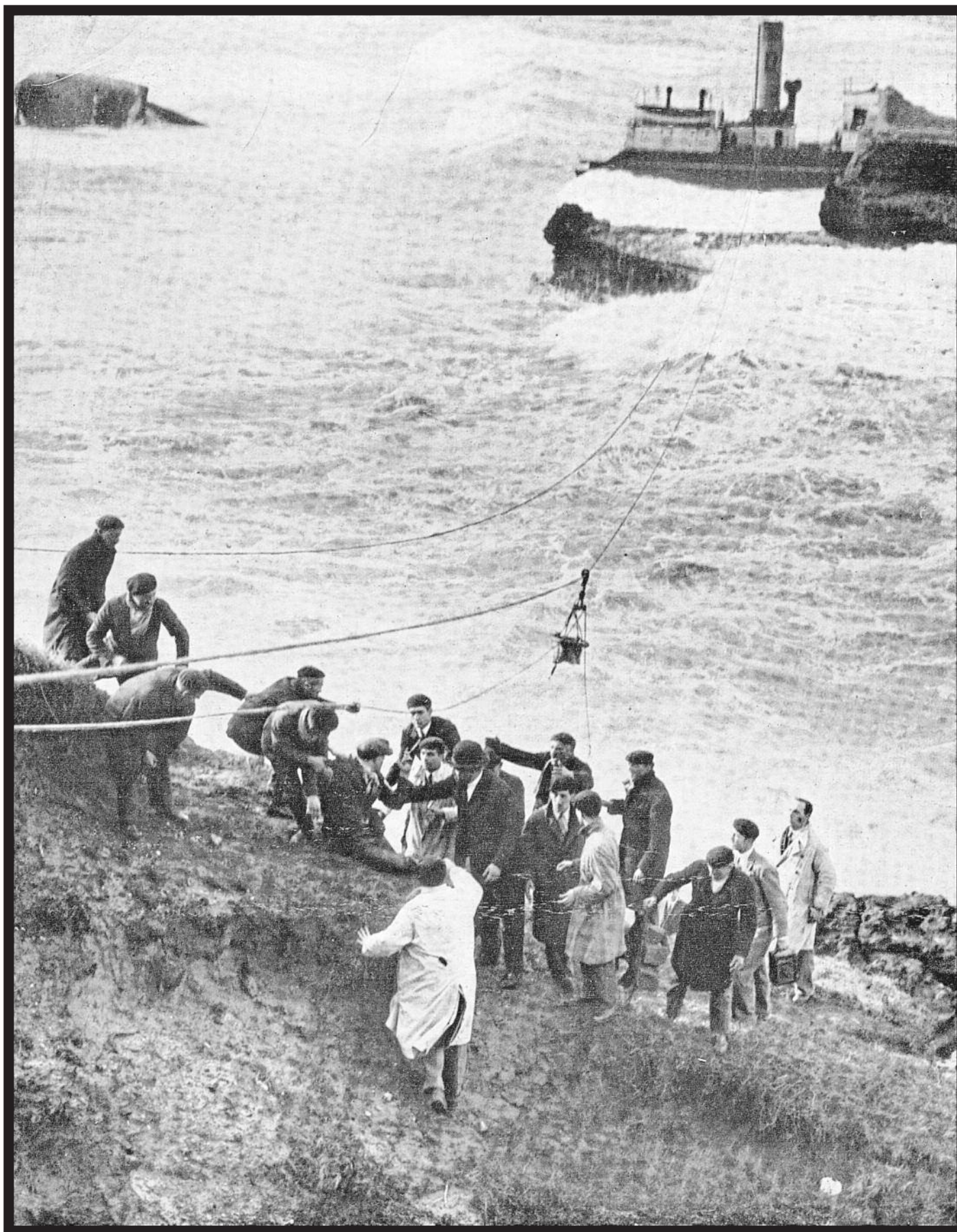
Jantzigarrien aplikazioen muga bakarra irudimena da.

osasuna / geltokiak / teknologia

3 BEGIRADA:

BEHATXULOTIK

Juantxo EGAÑA

ROBERTO. «L'ILLUSTRATION»

KNEBWORTH BAPOREAREN ERRESKATEA BIARRITZEN

1930eko urtarrilaren 27an Knebworth baporeak istripua izan zuen Biarritzen. 92 metro zituen eta Ingalaterratik abiatua zen Baionarantz, 1.400 tona ikatzekin. Portura sartzeko zain, aingura bota zuen Biarritzko itsasargitik hurbil. Ekaitz batek harriak joarazi eta erdibitu egin zen. Hasieran zortzi tripulatzaile erreskatatu zituzten boluntarioek antolatutako sistema baten soketatik tiraka. Biharamunean, Felix Biarritz eta Ernest Henri Donibane Lohizunetik abiatu ziren El Marthotte ontzian; Knebworthera hurbildu eta beste 15 gizon erreskatatu zituzten. 24 tripulatzaileetatik bat hil zen. 1930eko otsaileko "L'illustration" astekariko lehen orrialdean agertu zen argazkian Knebwortheko lehen itsasgizonaren erreskatea ikusten da.

EXPRAI

iRRITZIA:

